

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.

A SOPRONI AUT. ORTH. IZR. HITKÖZSÉG *sajchet*-állásra pályázatot hirdet. Megkívánatják, hogy a pályázó: **שׂוֹרָב מוֹמַחָ לְרַבִּים וְקוֹרָא** és kiváló *Baal Tfilo* legyen. Kérvények három elismert orth. rabbítól nyert *kabosz*-szal, a magyar állampolgárságot, családi állapotot és az eddigi működést igazoló okmányokkal felszerelve, alulirt elnökséghez küldendők. Fizetés megegyezés szerint. A próbaelőadásra meghívottaknak a költséget megtérítjük. Sopron, 1930 június 26.

Dr. Weiler Béla s. k. hitk. elnök.

A GYÖNGYÖSI AUT. ORTH. IZR. HITKÖZSÉG rituális mészárszékét egyedárusítással bérbé adja. Felkérem mindazon mészáros iparosokat vagy vállalkozókat, kik erre pályázni kívánnak, hogy ebbeli kérelmüket a fenti hitközség elnökségének mielőbb adják be. Az érdeklődő jelentkezőkkel ismertetni fogjuk a nagyon kedvező feltételeket. A gyöngyösi aut. orth. izr. hitközség nevében: *ifj. Herrmann Miksa* hitk. elnök.

Csodaszép parókák

Tartós ondolás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly
hőlgyszobrász
Budapest
VI. Andrassy-ut 19
Telefon Aut. 199-10

Katzburg Salamon
könyvnyomdája
Budapest, Dob ucca 28.
Elvállalja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista héber nyomtatványokban.

Apróhirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. *Allást keresőknél* szavankint 18, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sipucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. — Telefon. — cégnélküli levelezés.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít Meisels héber könyvkereskedés és táliszsövény, Rombach-u. 8. A Rombach templommal szemben.

ROKONOMAT, intelligens leány, kimondott szépség, férjhez adnám önálló iparoshoz vagy kereskedőhöz. Hozomány kelengyén és butorion kívül 5000 P. „Vallásos” jelígre válaszbélyeggel.

FIATAL, intelligens, szépnek mondott leányomat megfelelő hozománnyal férjhez adom, szigorúan vallásos, existenciával bíró fiatalemberhez. Ajánlatokat „*mazl*” jelíge alatt továbbít a kiadóhivatal. (Válaszbélyeg).

HUGOM részére, ki talmidchóchom leánya, szép, csinos, elsőrendű nő szabó, keresek házasság céljából *bóchür talmid-chóchom, jóré somájimt.* 3000 P hozománnyal és kelengyével. Ha az illető kitanulja a *schiteszt*, egy jó *sajchet* állást is kaphat. Ajánlatok „*mejücheszesz*” jelígre kéretnek. (16 fill. bélyeggel.)

orth. כשר
őzv. Feldmann I.-né Fenákel F. étkezdője Budakeszin
Virágölgy-u. 12. Valódi háziakozt.

ארמון. כשר אף למחדרין מן המחדרין!
LAURANA fürdő, ABBAZIA mellett.
A legkellemebb tengeri nyaralóhely, gyönyörű szobákkal, balkonnal, kilátás a tengerre. — **Elsőrendű orth. magyar konyha, melyet a vallásosságáról híres máramarosszégi talmudtudós Reb Jákaaj Grünwald, z. c. l. leánya vezet.** Napi pensió 28—38 lira. Kérjen prospektust.

HAZTARTÁS minden ágában s az összes irodai teendőkben jártas vallásos családból való leány megfelelő alkalmazást keres, jobb orth. családban. Szíves megkereséseket „*Somré Sabosz*” jelígen a kiadó továbbít.

NYÁRI hónapokban fiuk héber tanítását, valamint *barmicová* előkészítését olcsón vállalom. Mohrer Oszkár, Király-u. 41. II e. 16.

KÜLÖNBEJÁRATU nagy utcai szoba, telefon és fürdőszoba használatlaltal, irodának és egyéb célokra is igen alkalmas, kiadó. Király-u. 43—45. III. 22.

SÜTŐTANULÓT keresek jó orthodox házból. Gottlieb Jenő, Konyár, Bihar-megye.

SIRKÖVEK minden kivételben legolcsóbb gyári áron *Schreiber Jakob* villanyerőre berendezett sirközemében, *Debrecen*, Hunyadi-utca 14. sz.

כשר
Pension und Restauration
HERMINE EICHNER
Baden bei Wien, Rolletgasse Nr. 7
GANZJÄHRIG GEÖFFNET
Zentralheizung, Warm- und Kaltwasser
Interurban Nr. 1032/4

Trencsénteplic-fürdőn
a legjobb orth. kóser penzió a Fischhof-féle vendéglő a park közvetlen közelében. Elismert kütűnő konyha és kiszolgálás. — Tulajdonos:
Fischhof Adolf vendéglős
Galántáról.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21.

אללנעמיינע יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A tamüzi bőjt előtt

Ha figyelmünket elterelve a hazai felekezeti élettől, amely nyomasztó viszonyaink és a nyári holtsezon miatt oly kevés lendületet s élénkséget mutat, az *egyetem-szidóság eseményei felé fordulunk*, akkor leköti figyelmünket egy oly tárgyalás, amelynek helye, anyaga, lefolyása s várható eredménye mindenképen jellemző a zsidóság ama helyzetére, amelyet a vasárnap bekövetkező *sivó ószor beszamüz* jelképez. Ama nap ugyanis, amelyen a hagyomány szerint *öt* baj is érte a zsidóságot: az aranyborjút imádó nép miatt összetörték a frigyablák; majd a későbbi időben a szent város ostroma alatt megszűnt a szentélyben a mindennapi áldozat; rést ütöttek a város falain; a pogány hadvezér elégette a Tóra-tekeréseket és bálványképet állítottak fel az egyetlen, láthatatlan, de mindenütt jelenlévő I-ten tiszteletére szentelt hajlékban.

Sivó ószor beszamüz emlékei teltik meg a zsidó ember lelkiületét, amikor a most Jeruzsálemben folyó tárgyalást olvassa, amelynek anyaga a Szentfal körüli vita. A *Kajszél Maaróvi-t*, amely a régi jeruzsálemi szentélynek maradványa, amelyről a hagyomány azt tanítja, hogy a *sechinó*, az i-teni dicsőség nem távozott el tőle a szentély összeomlása után sem, a *templom lerombolása után hatszáz évvel később keletkezett izlam-vallás hívei saját tulajdonuknak akarják nyilvánítni s politikai okokból már hónapok óta mindenféle aljas eszközökkel megakadályozzák a Szentfal előtti zsidó ájtatoskodásokat.*

A Népszövetség egy svéd úr elnöklete alatt működő hármastizottságot küldött ki a kérdés ta-

nulmányozására. A zsidó tanuk felvonulnak annak bizonyítására, hogy a zsidók a Szentfal előtt mindig háboríthatatlanul imádkoztak, ott frigyszekrényt s egyéb i-tentiszteleti szerelvényeket használtak, odavitt padokon ültek. Okiratilag sohasem kellett ezt a dolgot megállapítani s fixirozni, mert mindenki tudta, hogy a fal a zsidó szentély maradványa s hogy a zsidók a fal mögött levő területet nem akarják s nem is akarhatják maguknak lefoglalni, mert a vallástörvény szerint *öt* baj is érte a zsidóságot: az aranyborjút imádó nép miatt összetörték a frigyablák; majd a későbbi időben a szent város ostroma alatt megszűnt a szentélyben a mindennapi áldozat; rést ütöttek a város falain; a pogány hadvezér elégette a Tóra-tekeréseket és bálványképet állítottak fel az egyetlen, láthatatlan, de mindenütt jelenlévő I-ten tiszteletére szentelt hajlékban.

Sivó ószor beszamüz emlékei teltik meg a zsidó ember lelkiületét, amikor a most Jeruzsálemben folyó tárgyalást olvassa, amelynek anyaga a Szentfal körüli vita. A *Kajszél Maaróvi-t*, amely a régi jeruzsálemi szentélynek maradványa, amelyről a hagyomány azt tanítja, hogy a *sechinó*, az i-teni dicsőség nem távozott el tőle a szentély összeomlása után sem, a *templom lerombolása után hatszáz évvel később keletkezett izlam-vallás hívei saját tulajdonuknak akarják nyilvánítni s politikai okokból már hónapok óta mindenféle aljas eszközökkel megakadályozzák a Szentfal előtti zsidó ájtatoskodásokat.*

zelében. Az egyik tanu egy filmre hivatkozott, amely az arabok állításait megcáfolja, mert az ájtatos tömeget ábrázolja teljesen úgy, mintha templomban lennének.

...Semleges országokból való férfiak előtt folyik a tárgyalás. Talán nem is értik, hogy miért támadnak egymás ellen ádáz gyűlölettel egy rom miatt? Talán nem is értik, miért tör ki sirásban az öreg samesz, amikor ráterelődik a szó arra, hogy egy év óta mennyi lealáztatásban van része az ájtatoskodóknak? De remélhető, hogy a mostani tanukihallgatásnak nem lesz a *Shaw*-bizottság működéséhez hasonló lefolyása. A *Shaw*-bizottság kihallgatta a tanukat, a zsidók kézzelfoghatólag bizonyították az augusztusi gyilkosságok igazi okait és a *bizottság angol politikai okokból elkente a dolgot és az igazságot*. A mostani bizottság talán nem lesz tekintettel az angol politikai érdekekre, talán ki fogja mondani a zsidóknak a Szentfalhoz való maradéktalan imádkozási jogát... De mégis szomorú az egész... *A gyermekeknek bizonyítani kell anyjukhoz való hozzátartozásukat. Amit a hódító római császárok megengedtek, azt a beszivárgott arab földzsorások el akarják tiltani...*

Valóban, *Sivó ószor beszamüz* hangulatát egészíti mindez ki s megerősíti szívünkben a hitet, hogy csak I-ten fogja Izráélt megváltani s jogaihoz juttatni. Igen, mindez megerősíti a régi tradíciót, hogy csak a *Mindenható* építi fel majdan szentélyét, városát, országát. „*Baj-né Jerusolájim Hasém, nidché jisz-roél jechanész.*”

A borsai zsidók tragédiája

A cuzista antiszemita agitáció egyik megdöbbentő eredménye, hogy a máramarosi Borsai község, amelynek lakósa közül 3500 zsidó, nagyrészen a tűzvész martaléka lett mult péntek este. Három helyen gyújtották fel a község zsidó-lakta részét. Porig égett négy zsidó templom. A tűzvész 225 házat

pusztított el. Sokszáz zsidó család hajléktalanná lett és minden élelem nélkül állva, a legborzalmasabb nyomornak néznek elébe.

Az erdélyi zsidóság segélyakciót indított; a zsidó képviselők pedig a kormányhoz fordultak a szerencsétlenül járt hitsorsosok felségelyezése érdekében.

Reflexió

Bátor és igaz megnyilatkozás-ként kell üdvözlönnünk Schreiber Sámuelnek, a Zsidó Ujság két hét előtti számában megjelent cikkét a chéder mai rendszeréről. Kívánatos volna, hogy minél többen szóljanak hozzá és sürgessék az átalakító munkát, amely a „mai” viszonyok között élő gyermekekre legyen tekintettel és a mai időknek megfelelőleg válassza meg az eszközöket.

Schreiber Sámuel azt hangoztatja, hogy nem elegendő az értelmi kiképzés, a gemóre-tananyag, hanem a vallásosságot elősegítő műsor- és dinim-tanulást sürgeti. Ez helyes, de sajnos, az „értelmi szempontból” sok a kívánni való. Elsősorban arra kellene ügyelni, hogy a gyerek a Chümezt ne csak fordítsa, hanem érte is. Az egyik héten megtanulják a szidro 1—2 első parsó-ját, a következő héten új szidrába belekezdnek, anélkül, hogy a melamed megmagyarázná, mit is tartalmazott a kihagyott rész s így összefüggéstelen valami marad a fejében az egész chümes-tananyag. A chéderbe járó gyermek nem tudja a Tnách-ban előforduló történeteket és így népünk multjáról sejtelle sincs.

Mindezeknél a visszasságoknál tekintetbe kell venni azt, hogy a tanuló ifjuság egy nagy része —

sajnos — 12—15 éves korában elhagyja a zsidó tanulást és így a chéderben tanult összefüggéstelen valami nem nevelheti valóságos zsidónak.

A tanítás eredménye természetesen a tanító helyzettől függ. A hitközségi vezetők kötelessége volna a chéderek feletti felügyeletet gyakorolni s csak a szükséges előképzettséggel a kellő jellembeli tulajdonságokkal és a szükséges készséggel rendelkező embereket volna szabad tanításra engedni. Meg kellene szünni annak az állapotnak, hogy némelyek más foglalkozás híjján elmennek melamednek s „tevékenységükkel” sikerül is elriasztani egy-egy nemzedéket a tanulástól. Ezzel szemben ügyelni kellene, hogy minden gyerek chéderbe járjon és így a kellő jóvedelemmel rendelkezni melamed teljes erejét a nevelésnek szentelje. A melamednek az egész szidroról kellene összefüggően magyarázatot tartani a gyermekeknek. A zsidó történetet részletesen kellene előadnia. Az egyes ünnepeket is meg kellene nekik magyarázni, mert a mai viszonyok mellett még azt sem lehet

ארטה כשר
„CERES” ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer, csemege és élelmiszer-üzletben kapható

HUTTER JÓZSEF
Szappangyár
Olajipar R.-T.
Budapest, VII., Erzsébet-körút 6.
Telefon József 461-91, 92, 93 és 94.

már a szülői házra bizni. Meg kell őket ismertetni a műszorkönyvekből kiáradó szellemmel. Ilyen rendszer mellett a chéderből kikerülő ifju egész életére a Tóra világában fog megmaradni s a vallásosság utjáról le nem tér.

Csekélységnek látszik, de azért fontos, hogy a chéder feletti felügyeletet oly apák gyakorolják, akiknek gyermekei még chéderbe járnak, mert így fokozott figyelemmel fogják kísérni a chéder szent munkáját s maguk is meggyőződnek, vajjon a nevelés munkája olyan-e, amilyennek lenni kell; az értelmet foglalkoztató, de a vallásos ézéseket is ébresztő.

Soraim célja csak az, hogy Schreiber Sámuel bátran megindított akciója napirenden maradjon.
Guttman Jenő
(Hajduböszörmény).

Kiváló minőségű
ארטה כשר
HUTTER
szarvas szappan
kapható minden fűszer- és festékkereskedésben. Gyártja a bpesti orth. hitközség rabbianátusának felügyelése alatt
Hutter József Szappangyár-Olajipar
Részvénytársaság
Budapest, VII., Erzsébet-körút 6.
Telefon József 461-91, 92, 93 és 94

Sirkövek Adler J. sirkőraktárában
Budapest, Károly-körút 7. és Rombach ucca 4.
Telefon: József 364-20.

Híttestvérünk! Csak szombattartó cégnél vásároljon! Posztó, divatszövet, szabókellékek áruháza nagyban és kicsinyben. Különlegességek uri- és női szövetekben. — Billárd- és játékasztal posztó Előfizetőinknek 5%, engedmény. — SEIDNER LIPÓT áruháza, Budapest, Kertész-u. 43. Tel.: J. 450-87.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrassy-ut 38. I. em. Párizsi Áruházal szemben. 25 éves működés.
Najszálak kiirtása arcról, karról, szaplók, pattanások, összes szépséghibák kezelése. — Szemölcsirtás. Arcpólas, bérletrendszer. — Miracle hajlétárolító szer szétküldése utasítással. Minden eddigit felülmul! Díjtalan tanácsadás. (Prospektus).

Orthodoxia és neológia

a borotva-élen. — Propaganda a könnyű borotválkozásért.

A Tóra egyik legsajátosabb tilalma a késsel való borotválás. A talmudi hagyomány szerint egy borotválkozásnál öt súlyos tilalmat szeg meg az ember: E tilalom a mai u. n. angol arc-berendezési divat közepette bizonyos áldozattal jár és ezért neológ testvéreink ezt a tilalmat negligálják, sőt vannak lelkiatyák, akik késsel borotválkoznak, hiszen e körülmény adott alkalmat egy keserűen vicces kiszólásra, amely egy ilyen rabbi s egyik hive közötti párbeszédben hangzott el.

A hívő megjelenik a főtisztelendő urnál, aki frissen borotvált s igen barátságos arccal fogadja s azt kérdezi tőle, szabad-e neki gyászában borotválkozni. A lelkész ur határozottan mondja: „Borotválkozni sohasem szabad”. Az így felvilágosított azt veti ellene: „De hát hiszen a főtisztelendő ur is borotválkozik.” Amire a felelet: „Ez igaz, de én nem kérdezek senkit.”

Igy állván a helyzet, a borotválkozás törvényeinek megszegőit valótörvényileg „mümor letaavajn”, a kényelemből való törvényszegők kategóriájába kell sorolni. Ennél súlyosabb csak a „mümor leháchisz” volna, az a törvényszegő, aki elöböl, a Tóra törvényének tudatos lebecsüléséből szegn meg a törvényt. Ilyen mümor leháchisz volna például az a neológ hitszónok, aki egyenesen propagálná a borotválkozást és ilyen megítélés alá esik az a sajtóorgánium, amely reklamirozna kitünő borotválkozó készletet, vagy hirdetne tápláló disznózsirt.

Mindezt kizárólag orthodox szempontból mondjuk. Neológ szemszögéből esetleg nincs a dologban semmi megbotránkoztató. Ha a hivek legnagyobb része borotválkozik, miért ne hozhatna egy neológ lap borotva-reklámot? Évek hosszú során át egy délvidéki lapban a helység hentese közzétette, hogy

„a közelgő ujévi ünnepek alkalmából zsidó vedőinek a legőszintébben minden jót kíván.”

E megállapításoknak időszertüségét az adja, hogy az „Egyenlőség” legutóbbi számában igen nagy cikk jelent meg a borotválkozás forradalmi átalakulásáról, arról, hogy „minden felnőt embernek majdnem naponta borotválkoznia kell” s így egy kitünő borotva-krémmel az arészrt bekenjük és „jó borotvával vagy pengével azonnal eltávolíthatjuk teljesen a szőrszálakat” stb.

Van-e valami kivetni való a borotválkozás ilyen propagandája ellen neológ szempontból? — ezt nem tudjuk s nem is kutatjuk. Hisz az anekdotabeli lelkésznek kijelentése: „én azonban nem kérdezek senkit” — itt is alkalmazható. Amiért ezt a csodabogarát a nyilvánosság gombostűjére tűztük, az kizárólag a hazai orthodoxia szempontjából történt, illetve az orthodoxia ama rétege miatt, amely nem látja be, hogy nem lehet egyfelől a Sülchon Örűch-nak a borotválkozási paragrafusait szentnek elismerni, másfelől az ifjuságnak kezébe oly olvasmányt adni, ahol szó van az egyszerű, a nagyszerű, a mindennapi késsel való borotválkozás előnyeit szolgáló szerről. A hazai orthodox társadalomnak végre fel kellene szisszennie, hogy már a talmudbölcsék is megállapították annak a stilstalanságát, ha valaki „rituális fürdőben tisztálkodik, de e mellett vallásilag tisztátalan dolgot tart a kezében” (tájól veserecz bejódaj). Egészséges közvélemény mellett hiába mondja a fürdőző, hogy a kezében levő „serecz-dolog” nem fontos, ő azért a mikroba jár, mert kinevetnek vagy megbotránkoznak rajta. Nálunk még nem tartanak sem a kinevetésnél, sem a megbotránkozásnál, ezért csak kifejezzük ama reményünket, hogy be fog következni

az idő Magyarországon is, amikor egy neológok, mint orthodoxok belátják annak lehetetlenségét, hogy ugyanegy orgánium igazat adjon a pájesz-viselőknél s ugyanakkor a késsel való könnyű borotválkozást is propagálja. Orthodoxia és neológia közötti különbség mégis nagyobb és komolyabb, semhogy egy borotvaélre állítható volna s azért nem lehet az orthodoxia krémje az, aki a borotva-krémmel reklámjával meg tud barátkozni.

Stauffer

orth. כשר

SAJT-

gyártmányai

elismerten a legjobbak és legmegbízhatóbbak.

— AZ ORTHODOX SZŐSZEKEKEN HANGOZZÉK AZ IDŐSZERŰ MORALIZÁLÁS. Hosszabb levelet kaptunk a vidéki orthodoxia egyik kiválóságától, amelyben felhívja a főbbik, rabbi s perek-előadók figyelmét, hogy jelenleg a legfontosabb intelm, amelyet a mostani időben hangoztassanak: a közös strandok kerülése. A műszormondók — írja — ne várjanak az aszeresz jemé tesüvő bünbáno napjaira, hanem állandóan figyelmeztessék hallgatóikat e kinövésre, mely a zsidó czeniüss halálos ellensége. Némely orthodox családban már nem találnak kivetni valót abban, ha a leányok (néhol a fiuk is) kimennek azokra a helyekre, ahol a napsütötés örve alatt a bün forrósága süt le rájuk. „Emeljék fel, mint a sajjor, szavukat, hirdessék népünknek vétküket, Jákaivo házában bünüket.” „Izrael szent nép.” „Izrael maradéka nem tesz majd jogtalanságot” s megszívlelik az intéseket.

Gyártja:
RADION Hutter József
szappangyár
Olajipar részvénytársaság
VII., Erzsébet-körút 6.
Telefon József 461-91, 92, 93, 94.
egymagamos!

A Jewish Agency beszámolója a palesztinai helyzetről

A kibővített Jewish Agency most tette közzé első jelentését eddigi munkájáról. A jelentésből kiemeljük a következőket:

A mezőgazdasági kolonizáció terén ennek az évnek programszerű feladata az volt, hogy a **Jewish Agency** telepítési a Jordán-völgyében, továbbá a Émek keleti és középső részében konszolidáltassanak.

Az Émekben utakat építettünk, ugyszintén a tengerpart síkságain. Telefonokat rendeztettünk be és ezzel nemcsak a közbiztonságnak tettünk szolgálatot, hanem feljavítottuk a telepek közötti forgalmat és a termékek könnyebb elhelyezését.

Egy új kolóniát hoztunk létre a Rechobottól délre fekvő **Beth-Chanant**, ahol 40 Bulgáriából származó zsidó családot tudtunk letelepíteni. Ezek kisebb, főként narancstermeléssel foglalkozó gazdaságokat vezetnek.

A terméskilátások ebben az évben biztatóak voltak és a sáskák telepeinken nagyon kevés kárt okoztak. Fájdalom azonban, a kedvező kilátások nem váltak be és a mezei egerek, amelyek elsősorban az Émek nyugati és keleti részét lepték el és most már a Nuris területeire is eljutottak, súlyos veszteséget jelentenek telepeink számára. Helyenként bizony a gabonát teljesen tönkretették.

Az augusztusi események óta hozzávetőleg 5000 zsidó bevándorló jött Palesztinába. Minden különösebb nehézség nélkül sikerült a bevándorlókat elhelyezni, elsősorban az ültetvényes koloniákon. Ismeretes, hogy a kormány a folyó félévre felfüggesztette a már kiadott certifikátok érvényességét, eltekintve attól a 950 certifikáttól, amelyet már azelőtt adtak ki erre a félévre.

Az exekutive arra is törekszik, hogy az Oroszországból való bevándorlást megkönnyítse. A jövőben az oroszországi kivándorlók

SZENZÁCIÓS NŐI KALAPVÁSÁR

Cizol, lószőr, filz szalma modellek 3'80 P.

REICH FRICZI

NŐI KALAPÁRUHÁZA

IV., Vámház-körút 10.

Mielőtt cipővásárlást eszközöl, tekintse meg az

Ideál cipőáruház

Rottenberg József, VIII, Nagyfüvaros ucca 3. alatt

dúsan felszerelt cipőraktárát. Eszközöljön próbavásárlást, állandó vevő lesz. Szombat és ünnepnap zárva.

Weisz Mór orthodox sütegyháza
keksz-, teasütemény- és kétszersült gyára

Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: József 423-65.

Tarhonya, makaróni és levesészta a legújabb gyártmányaim.

Gyors és pontos kiszolgálás!

Kérjen árjegyzéket!

Kellemetlen hajszálak garantált, végleges és gyors kiirtása

Művészi parókák készítése!
SCHADEK ANTAL kozmetikai és műtörzés műtermében
Budapest, IV. Váci ucca 9. földmól. (Corso-mozi ház) — Telefon: Ant. 975-19.

Trencsénteplic-fürdőn

a legjobb orth. kóser penzió a Fischhof-féle vendéglő a park közvetlen közelében. Elismert kitchó konyha és kiszolgálás. — Tulajdonos:

Fischhof Adolf vendéglős Galántáról.

Moszkvában kapják a brit konzulnál certifikátjaikat és vizumjaikat és nem lesznek arra kényszerülve, hogy — mint eddig — Konstantinápolyba utazzanak ebből a célból.

A statisztikai vizsgálódások alapján is megmutatták, hogy a munkában való elhelyezkedés lehetősége ezidőszerint kedvező. Legfeljebb ötszáz a munkanélküliek száma. A városokban, különösen Jeruzsálemben elég nagy az építkezés és ennek megfelelően nagyszámu zsidó munkás kap alkalmazást. Egyedül Jeruzsálemben 1300-nál több zsidó van építkezéseknél elfoglalva.

Jóllehet, ebben az évben a zavargások miatt néhány iskolát be kellett zárni, amelyeket csak az ujjaépítés után lehet ismét megnyitni, a Jewish Agency alá tartozó iskolák és tanítványok száma gyarapodott. Míg tavaly 227 iskolában 19.500 tanuló tanult, ebben az évben a tanulók száma 21 ezer, az iskolák száma pedig 230. (Ezekben a nemzeti alapon álló iskolákban a gyermekek, sajnos, vallástalan nevelésben részesülnek. — Szerk.)

Az utóbbi hónapokban két zsidó kórházat avattak: **Kupath Cholim** központi kórházat, amely eddig ideiglenesen **Ejn Charodban** volt elhelyezve. Most új épületbe — **Afule** és **Kfar Jeldim** között — került. Ezenkívül felavatták a Péter Schweitzer-féle kórházat, amelyet a **Hadassa** kezel Tibériásban.

Bész Lechem és Chevrajn

— Utí jegyzetek —

Jeruzsálem. Ijar 14.

Korán indultunk, hogy minél előbb ott lehessünk **Rochél** úsanyánk sirjánál.

Rochél! Minden zsidó ember előtt a szeretetnek, a gyermekeiért aggódó, fohászokodó anyának eszményeképpen lebeg. Milyen gyönyörűen magyarázza a midras **Jirmjöhü** próféta szavait: „hang hallatszik a magasban, keserves sirás jöngése. Rochél siratja a gyermekeit, mert nincsenek mellette; és szól hozzá az Örökkévaló: tartd vissza hangodat a sírástól s személdet a könnytől, mert van jutalma a te tetednek, reménye a te jövőddnek, és visszatérnek majdan a gyermekek a hazájukba.

A gyermekek gölűszba mennek s az ósanya kiszáll sirjából s könnyörög gyermekeiért... A gölűsz pedig most is nagy, a gyermekek anynyira rászorulnának a szerető anyá áldáshozó könnyeire... **Ráchel** sirja néhány kilométer távolságban fekszik Jeruzsálemtől az országút mentén. Egy kupolás épület áll felette, melyet **Montefiore Mózes**, a híres filantróp emeltetett vagy 80 évvel ezelőtt. Pár lépésnyire van baloldalt **Bészlechem**. Jobbra pedig a hegyen egy szombat-járásnyit távolságra **Efroszt** látjuk. Eszembe jut a bibliai topografikus pontos megjelölés: „Es Jákob eltemeté őt az út szélén, mely Efroszt felé vezet. Bészlechem-ben. Es Jákob emlékkövet állított sirja fölött. Ez **Ráchel** sirjának emlékköve mind mai napig.” És ott áll napjainkban is.

Büszke uralkodók sirjai, nagy hírneves művészek alkotásai nyomtalanul eltűntek, de amire a Tóra írta: „ad hájam”, az megmaradt.

Bemegyünk a belső épületben lévő sirhoz. Oly jól esik imádkoznunk, megkönnyebbülünk. Ugy érzi magát az ember, mintha otthon

volna, az édes anyja körében. A legtöbb palesztinai szent hely arab kézben van; az arabok baksíra várva, ott ólálkodnak az emberek körül és zavarják ima közben. De **Ráchel** sirjának kulcsai zsidó kézben maradtak a mai napig.

Alig érünk két kilométerre, vezetünk egy elhagyott kolóniára mutat. Több ház becsukott ablakkal, a földek gazosak, semmi életjel. Ez „**Migdál Eder**”, a „nyáj tornya”, amelynek nyája szétszéledt; a lakók a tavalyi zavargásoknál otthagyták. Az angol kormány nem akart védelmet nyújtani és egyedül nem mertek maradni ezen az egyedülálló, ellenséges araboktól körülvett helyen. Középen, a **Chevrajn** felé vezető út mentén vannak a nemrég felfedezett **Salamon király tava**i, melyek Jeruzsálemnek vízzel való ellátására épített a nagy király. Kettőt már restauráltak, modern csövek és gőzpumpák segítségével vizzik az egészséges ivóvizet Jeruzsálemben. A harmadikat most tisztítják. Letérünk egy ösvényűtra, kövekkel kerített szőlők között érkezőnk **Mamré** ligetéhez (**Elajné Mamré**). **Abrahám** ósatyánk egyik szövetségesének lakóhelye, ahol az i-teni dicsőség megjelent. Óriási méretű építmények romjai láthatók, szabályos kockakövekből a falak és az oszlopokon szép faragványok. Nem messze az **ésel Avrohom**-ot mutatják. Egy nagy 6 méter átmérőjű fatörzs ez, több helyen téglafallal alátámasztva és vaskerítéssel körülzárva. Az öreg fának több dűslevelű uj hajtása van, melyekből az arab ör néhány piaszterért leszakít egy csomót és emlékül adja.

Innét már egyenesen **Hebronba** (**Chevrajn**) megyünk, de a társaság leapad öt személyre. A munkási főrabbi és a társaság nagyobb része nem megy. Jeruzsálemi hívei a leghatározottabban lebeszélük, enged a kérésüknek, pedig mennyire szeretné látni az ósök sírhelyét. A tavalyi mérszálások óta a zsidók elhagyták **Hebrónt** és azóta egy zsidó sem tette be lábát a szomorú emlékek városába.

Borzongás futott végig a hátunkon, mikor megmutatták **Don Szeleunem** rabbi házat és a **szabadkai jesiva helyét**, ahol gyáván legyilkolták az ősz tudós rabbit családjával és tanítványaival. Bezárt ablakok és ajtók. Sok helyen betört üvegtáblák, elhagyott zsidó házak jelzik az 1929-i arab vandallizmust.

Odaérünk a **Machpéla**-barlanghoz. Egy héberül beszélő arab kínálkozik vezetőnek. A barlang mecsettel van beépítve és csak néhány lépcsőt engednek felmenni a zsidóknak, csak a mohamedán mehet feljebb. Egy kis ajtónyíláson keresztül mutatja **Jákob** ósanyánk sírját. Mint Jeruzsálemben megtudtam, ez megfelel a valóságnak és **Sáár Jákajna**-nak hívják ezen ajtót ősidők óta. **Balra van Annér**, **Saul** és **Dávid** királyok egykori hadvezérének a sírja. Feljebb **Sára** ósanyánk sírdője van.

Miután be nem mehettünk, a márványfal mellett mondunk szoltárokat. Elszorul a szívünk, a szolganó (**Hógör**) fia kizár bennünket atyánk sírja elől.....

A mecsetből egy turbános alak siet le és a füllembé súgja, hogy 10 piaszterért bevisz a barlangba, de csak egyedül... En bizony nem fogadtam el az ajánlatát, társaim sem engedtek.

Visszamegyünk. Kíváncsi sorok bámulnak utánunk. Csodálkoznak, hogy elmertünk jönni. Egy év óta nem láttak itt zarándokot. Talán ők is már megbánták azt, amit leketlen felbujtók által felzivatva cselekedtek... És mi a Rochélnak adott szent ígérethet bizunk: *vejés tivkó leáchrisech* — van reménye a te utódjaidnak.

Hermann Ignác (Vác).

Egyedül szombattartó a

„FAVORIT”

gőzmosó
kelmefestő
és vegytisztító

Tulajdonos: **Berkovits Lajos.**

Budapest, VI., Andrásy-ut 9.

(Laudon ucca sarok)

— Díjtalanul háztól-házhoz szállítok. —

Üzlethelyiséggel rendelkező egyéneknek helyben és vidéken képviselőket adok.

— GYÁSZ A VIZSNICZI REBBE CSALÁDJÁBAN. A vizsniczi rebbe legfiatalabb leánya *Devajrele*. Lau eperjesi főrabbi minden zsidónői erényekkel ellátott neje, Bécsben agrárközvetítés következtében elhunyt. A Nagyváradon lakó apát, a vizsniczi rebbet állandóan sokan látogatják, hogy részvételüket kifejezzék. — **תנצ"ה**

— R. SLOJME MÉIR PASKUSZ Z. C. L. A szlovenszkói orthodox zsidóság egyik nagy reményét vesztítette el a dunaszerdahelyi R. Slojme Méir Paskusz személyében. Összesen 84 évet élt, de egész élete mintaszerű zsidó ideális élet volt. Kiváló talmudtudós, mélyeségű vallásossággal telt, minden orthodox közügynek buzgó előharcosa, a megtestesült jóság s áldozatkészség. Ujjászervezője s egyik legerősebb oszlopa volt a szlovenszkói „Machzike Hadosz” hitmelyítő szervezetnek. Zentán, ahol a felesége szüleit látogatta meg, érte utol a halál, amelyet tüdőgyulladás okozott és Dunaszerdahelyre vitték. Özvegyet és négy árva hagyott hátra. Temetésén megjelent az egész hitközség, amely mély részvétellel fordult apja, Rabbi Léb Paskusz felé, aki a szívet megreszkettető *hespedet* mondta, amelyet apása búcsúztatója követett. Utána *Weinberger* és *Katz* rabbik búcsúztatták, továbbá a galantai, szenczi, jókai főrabbi ecsetelték az orthodoxiát ért nagy csapást. Pihenjen békében. — **תנצ"ה**

Szerkesztői üzenetek

LAX S., DETROIT: Lapunk érdeklődésben kifejtett propagandáját fogadja hálás köszönetünket. — RÉGI ELŐFIZETŐ: A kiutazás elé nem gördítének különös akadályt, de csak akkor, ha nem kivándorlásról van szó. Az utiköltség kb. 400–500 pengő. A kérdéses úr szívesen fogad bárkit, de jelenleg nem tartózkodik Budapesten. — SÁRKE-RÉSZTUR: A „*Megmentve*” c. regényünk nem jelenik meg könyv-alakban. A Bosztanai-ért 60 fillér pótdíj levélbélyegeken is beküldhető. — RÁV COIR: 1) Nem, csak a Misnára. 2) Nekünk nincs, de már megjelent, pl. *Milajn sel kisz* Gra-zowskytól. Tessék egy könyvkereskedőnek írni. 3) A pesti izraelita hitközség könyvtárához tessék fordulni, augusztus közepén, dr. Friedmann Jónás címén, Sip-u. 12. 4) A könyvekből kettőt elhelyeztünk, melyek ellenértékét javára írjuk. — SPORT ELLEN: Cikke magasabb érdekek miatt nem közölhető.

A jesivák állománya

Lapunk multheti számának az „Orsz. Tomché Jesivosz Egyesület” gyűléséről szóló cikkében közöltük a magyarországi jesivabócherok számát. Olvasóink köréből több oldalról való felkérésre összeállítottuk és közöljük a nagyobb

jesivák jelenlegi statisztikáját, amelyhez az adatokat az „Orsz. Tomché Jesivosz Egyesület” vezetőségének előzékeny készségéből a *jelen szemeszter* elején közvetlen a jesivavezetőktől hozzá beküldött eredeti jegyzékekből merítettük.

Jesiva	Idegen bócherok száma	Otthoni bócherok száma
Salgótarján	124	17
Pápa	97	7
Nagykálló	72	17
Miskolc (szefárd)	67	3
Debrecen	56	19
Makó	53	24
Hódász	44	5
Derecske	42	11
Balkány	42	—
Verpelét	39	—
Berettyóújfalú	36	8
Putnok	36	6
Sopron	36	5
Edelény	36	—
Abauzsántó	35	5
Vác	32	—
Mezőcsát	31	—
Nyírmada	31	7
Békéscsaba	30	11
Mezőkovácsháza	30	14
Sátoraljaiújhely (orth.)	30	30

Ezen kívül van még 50 kisebb jesiva. Igen sok magyar bócher tanul külföldi jesivákban is, még pedig némely jesivában jelentékeny számban, így *Galántán* 59, *Nagy-szombaton* 29, *Nogysurányban* 26, *Dunaszerdahelyen* 25 magyarországi bócher tanul.

Midőn t. olvasóink kívánságának eleget tettünk, azon óhajunk-

Családi hírek

Birnbaum Rózsika Putnok és *Topper Tibor* Újpest, jegyesek.

Fried Sándor Hajdunánásról eljegyezte *Kitójer Gizikét* Hajduböszörményből.

Gottlieb Ellát, a megdicsőült Gottlieb Sámuel pápai főrabbi z.e.l. leányát eljegyezte *Haberfeld Jakab* rabbi ur, Wien—Pápa.

Schiller Esztiike Sárvár, *Teitelbaum Márton* Erdőbenye—Szombathely, jegyesek.

Kalisch Hanna, Kalisch Bernát leánya, Galanta és *Kaszner Béla* Pozsony, házasságot kötöttek.

nak adunk kifejezést, hogy kisére továbbra is I-ten áldása az „Orsz. Tomché Jesivosz Egyesület” üdvös munkáját és sikerüljön neki a magyar zsidóság további lelkes és buzgó támogatása mellett, hogy fenti szám állandóan emelkedjék és szaporodjék, *kén jirbü*, hogy beteljesedjék a próféta szava: *ümolöh hoorecz deöh esz Hasém!*

— A SZLOVENSZKÓI ORTH. RABBIKOLLEGIUM *Spitzer* szepesváraljai főrabbit rendes, *Reich* bátorkeszi főrabbit póttagjává választotta.

— A GYOMORFÁJÁS, gyomor-nyomás, bélsár Pangás, nagyfokú erjedés, rossz emésztés, fehér nyelv, kábultság, fülzugás, halvány arc-szin, kedvetlenség a természetes *Ferenc József* keserűvíz használata által sok esetben elmulik. Az orvosi világ a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik a magyar *Ferenc József* vízről, mert hatása megbízható és rendkívül enyhe. A *Ferenc József* keserűvíz gyógyszertárakban és fűszerüzletekben kapható.

Megmentve

Német-zsidó elbeszélés 18. Irta: Guggenheimer S.

— Köszönöm, jól — felelé az ifju bágyadtan. Azt hiszem, az idő már későre jár.

— Ugy van, de nem baj fiam, önnek pótolni kellett az álmatlan éjszakákat, azért nem költöttem fel előbb. Most már azonban öltözzék fel, kedves gyermekem, reggelizzék meg és menjen ki a pályaudvarra, ahol édesatyja a déli vonattal megérkezik.

Seebach távozott. Jánkele, azonban, mielőtt megreggelizett volna, elővette a hosszú pamut-szalakkal ellátott négyszögletes vászont (*cidáklit*), melyet buzgó áhitattal ajkaihoz szorított, miközben a *semá jiszroél, hasém elajkénü, hasém echod*-ot susogta halkan. Ez volt az egyetlen ima, amelyre még emlékezett és amelyet a Maibauméknál tett látogatása óta reggel-este elismételgetett. Reggelizés után gyors léptekkel haladt Jánkele az indóház felé.

A szíve hangosan dobogott, de nem örömtől, mint máskor, amikor apját várta. Ellentétes érzelmek háborogtak lelkében, amióta származása titkát Maibauméktól megtudta.

A pályaudvarra kikerkezve, a vonat érkezése jelezve volt: a peron egyik oszlopához támaszkodva merengett a halvány ifju, azon irány felé, melyről a hosszú kocsi-sornak érkeznie kellett. Harsány éles fütyű hallaszott, a fiu megrezent, kezével szívéhez kapott, de nem sietett a berobogó vonat elé, mereven állt az oszlopnál. Königstein észrevette a fiát, hozzásietve átölelte őt. De Jánkele nem viszonozta apja ölelését, szemlesütve állott előtte. Megütközéssel szemlélte Königstein a vidám, üde gyereket előtte érthetetlen átváltozását.

— Mi bajod gyermekem, talán beteg vagy?

Jánkele tagadólág intett fejé-

vel, toroka elszorult és képtelen volt apjának felelni. Königstein elvégre a kijárat felé haladt, Jánkelet magával vonszolva.

— Tegnapelőtt Maibauméknál voltál?

— Igen... Tegnap is meg akartam őket látogatni, de Seebach úr nem engedett, mert te táviratilag letiltottad...

— Ugy van! Bármennyire is becsülöm azon derék embereket, mégis komoly, kényszerítő okaim vannak, hogy neked a velök való érintkezést megtiltsam.

— Ismerem az okokat... De úgy gondolom, hogy az okok már nem tarthatják magukat...

— Ugyan mit akarsz ezzel mondani?

— Azt, hogy miután azt amit előttem titkolni akarsz, már úgyis tudom, felesleges a nemes, jólkü emberek látogatását tőlem eltiltani.

Königstein a hallottak után összeszorított ajkakkal mondja:

— Foglaljunk helyet egy kocsi-ban és menjünk a Seebach doktorhoz. Délután aztán elutazunk. Remélem, Seebach igazgató úrnak nem lesz kifogása az ellen, ha azonnal magammal viszlek; négy órára teljesen útrakész legyél.

— Pontosán elkészülök az utra, de kérek édesapám, engedj egy pillanatra a Maibaumékat meg-látogatni.

— Hová gondolsz édes gyermekem? Mindjárt 1 óra, 4 órára pedig már ismét a pályaudvaron kell lenniünk, közben ebédelned kell és holmijaidat rendbehozni.

— Biztosan elkészülök mindennel 4 órára, amellet, hogy drága nevelőszüleimet is meglátogatam...

— Nem, nem lehet, kislíam. Nincs egy vesztegetni való pillanatunk sem.

— Nehéz sóhaj vergődött fel

a fiu melléből és szemei könnyel teltek meg. Hiába igyekezett atyja a fiu gondolatait az előtte álló vadregényes út pompás látványaira terelni, Jánkele változatlanul sóhajtozott.

A kocsi megáll Seebach dr. háza kapujánál, az igazgató szívélyesen üdvözli az érkezetteket. Barátságos kézzorítás után Seebach a vendégét dolgozószobájába vezeti.

— Kedves Königstein úram, végtelenül sajnálom, hogy sürgönyét későn kaptam, Jánkele a Maibaumékat már egy nappal előbb, szombaton, meglátogatta.

— Tudom... vetette közbe Königstein, elfolytott sóhajjal. Nyilatkozott már talán a fiu?

— Önként nem nyilatkozott ugyan, de félreismertetlenül hirtelen megváltozott lelkiállapotára való tekintettel szükségesnek tartottam, felindulásának okáról megkérdezni.

— És mit felelt Önnek a kérdéseire?

— Uram, az Ön fia, jeles, derék fiu; legjobban szeretem a növényedéim közül. Ittlétének egész ideje alatt nem adott panaszra okot. De büszke és szerfölött önérzetes. Az öreg Maibaum elárulta előtte, hogy zsidónak született és ez kiforgatta egész valójából. Eleinte azt hittem, hogy szegyei származását, de csalódtam; nem az lázította fel, hogy zsidónak született, hanem ép ellenkezőleg, az, hogy származását eddig titkolták előtte. Képzelle el, azt mondja, a gyerek: *senkinek sem áll hatalmában őt azon vallástól, amelyben született, eltéríteni*. Így tehát, konsequensen zsidónak tartja magát és a zsidó vallás törvényeit akarja követni. Miután nálam nincs a zsidó vallás követelményeinek megfelelő konyha, a fiu tegnapelőtt óta kenyérenél egyebet nem evett. Mit szól ehhez?

Königstein elhalványodva néhány értelmetlen szót dadogott, Seebach pedig folytatta:

(Folyt. köv.)

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.

AZ ABAUJSZANTÓI ORTH. HITKÖZSÉG az első metsző-előimádkozói állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak 40 évnél fiatalabb **ירא שמים מרבים** magyar állampolgárok, kik három kiváló orth. rabbitól *kabóló-t* nyertek és elsőrendű előimádkozók. Javadalmazás megegyezés szerint. Utiköltség csak meghívottaknak térítetik meg.
Stern Adolf Engel Péter titkár. elnök.

A SOPRONI AUT. ORTH. IZR. HITKÖZSÉG *sajchet*-állásra pályázatot hirdet. Megkívántatik, hogy a pályázó: **שׁוֹב מִטּוֹמָה לְרִבְרִים וְקוֹרָא** és kiváló *Baal Tfilo* legyen. Kérvények három elismert orth. rabbitól nyert *kabólosz*-szal, a magyar állampolgárságot, családi állapotot és az eddigi működést igazoló okmányokkal felszerelve, alulírt elnökséghez küldendők. Fizetés megegyezés szerint. A próbaelőadásra meghívottaknak a költséget megtérítjük.
Sopron, 1930 június 26.

Dr. Weiler Béla s. k. hitk. elnök.

Elsőrendű orth. kóser ebédkoszt
Kapható intelligens zsidó uricshalánál. Úgyanott iskolás fiúgyermek teljes ellátására felvételnék. Gondos felügyelet és jölelkű bánásmód. Kiváló referenciák.
BLUM NÖVÉREK
Bpest, Nagymező-ú. 8. II. 4. Edf.

Katzburg Salamon
könyvnyomdája
Budapest, Dob ucca 28.
Elvállalja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista héber nyomtatványokban.

SIRKŐVEK minden kivitelben legjobb gyári áron
Schreiber Jakob villanyerőre berendezett sirkőüzemében, Debrecen, Hunyadi-utca 14. sz.

Apróhirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. *Allást keresőknel* szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetéseket felvétele: Budapest, VII., Sipucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetéseket csak a díj előzetes lefizetése mellett közzölhetők.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. — Telefon. — cégnélküli levelezés.

KIZARÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít Meisels héber könyvkereskedés és táliszszövede, Rombach-u. 8. A Rombach templommal szemben.

ROKONOMAT, intelligens leány, kimondott szépség, férjhez adnám önálló iparozhoz vagy kereskedőhöz. Hozomány kelengyén és bútoron kívül 5000 P. „Vallásos” jelígre válaszbélyeggel.

FIATAL, intelligens, szépnek mondott lányomat megfelelő hozománnyal férjhez adom, szigoruan vallásos, existenciával bíró fiatalemberhez. Ajánlatokat „mazzl” jelíge alatt továbbít a kiadóhivatal. (Válaszbélyeg).

MEGFELELŐ fizetéssel tisztviselői állásban levő, 27 éves, ben tóra felvilágosodottan vallásos öcsém nősilne. Hozomány összege melles. Hozzááll, komoly lányok irjanak, „Öszinteség” jelígre a kiadóba.

NÉMETUL tudó izr. leányt egy gyermek mellé felvezsek. Steinmetz, Klauzál-u. 20.

KÜLONBEJÁRATU nagy utcai szoba, telefon és fürdőszoba használatlalt, irodának és egyéb célokra is igen alkalmas, kiadó: Király-u. 43—45. III. 22.

LAURANA WEISS PENSIO fürdő, ABBAZIA mellett.
A legkellemesebb tengeri nyaralóhely, gyönyörű szobákkal, balkonnal, kilátás a tengerre. — **Elsőrendű orth. magyar konyha, melyet a vallásosságáról híres máramarosszigeti talmudtudós Reb Jakajv Grünwald, z. c. l. leánya vezet.**
Napi pensió 28—38 lira. Kérjen prospektust.

SZIGORUAN vallásos házból, egyes süitőségéd azonnali belépésre állást keres. **Cim** a kiadóban.

14 ÉVES FIU ajánlkozik tanoncnak bármilyen szakmába vidékre. **Cim:** Lichtmann Sándor, Budapest, Király-u. 21. II. 42.

KERESEK fiatal, nőtlen, jó megjelenésű, mérlegképes könyvelőt, gyorsírás, német tudással. Ki már állásban volt, küldje be ajánlatát „Szombattartó” jelígre a lap kiadóhivatalába, fizetési igény megjelöléssel. Üveg és porcellán szakmából előnyben.

CSERÉBE ADNÁM Szombathelyről az iskolai tanévre 10 éves fiamat szigoruan orthodox jobb családdhoz Budapestre vagy Vácra, egy hasonló kora fiúért vagy leánykáért. Ajánlatokat kérem „Jobb család” jelíge alatt a kiadóhivatalba küldeni.

MISKOLCON, a volt Blumberger-féle helyiségben Engl streng orth. kóser étkezdéje újra megnyílt.

OKLEVELES tanító ügyesen előkészít magántanulókat, polgári, gimnáziumi és reáliskolai osztályokra esetleg javítóra. Menne vidékre is. Levelek „Perfekt német” jelíge alatt a kiadóba kértnek.

JÓCSALÁDBÓL való intelligens 25 éves fiatalasszony, a háztartás minden ágában jártas, elmenne orth. házaspárhoz házvezetőnőnek esetleg vidékre is. 16 fillér bélyeggel ellátott levelet a kiadóba „Jó bánásmód főfeltétel” jelígre.

ORTH. RABBISAGI bizonyítványokkal rendelkező egyedülálló asszony, aki a süítéshez is ért, vendéglőben állást nyerhet. Rombach-u. 16.

NYARI hónapokban fiuk héber tanítását, valamint *barmicovó* előkészítését olcsón vállalom. Mohrer Oszkár, Király-u. 41. II e. 16.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos **GROSZBERG JENŐ**
Spatz Henrik könyvnyomdája Budapest, VII., Kertész-utca 21.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította: **Groszberg Lipót**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti: **Groszberg Jenő**

A pápai eset

Ösztönös idegenkedést és kellemtlen érzést kelthetett a zsidó olvasóközönség körében a napilapoknak a pápai hitközség belső vizsályáról szóló részletes jelentése. Az eset valóban feltűnést kelt. Mint a *Zsidó Ujság* más helyén olvasható, a vallás- és közoktatásügyi miniszter a veszprémi alispánhoz érkezett leiratával *felüggeszti a hitközség vezetőségét* és az ügyek ideiglenes vezetésével egy, az Orthodox Központi Iroda által kiküldendő bizottságot bízta meg. A felüggesztés oka az, hogy a pápai hitközség júniusban rabbiaválasztás előtt állva, a Központi Iroda, a két párt követeléseinek, a szembenálló felek sérelmeinek meghallgatására az országos orthodox szabályzat értelmében *valási pálasztott bíróságot akart kiküldeni*, amelynek döntésig rabbiaválasztás nem tartható. A jelenlegi hitközségi vezetőség azonban a választott bíróságba képviselőt delegálni nem akart, *szembehelyezkedve a miniszteri rendelkezéssel, megtartotta a rabbiaválasztást*, aminek következménye — amint a *Zsidó Ujság* már június 18-i számában jelezte — a rabbiaválasztás miniszteri megsemmisítése és a *felüggesztési utasítás*.

Hogy a dolgok ennyire jutottak, hogy az eset belekerült az újságokba és hírlapi szenzációvá lett, az rendkívüli módon sajnálatos és fájdalmas mindenki előtt, bármilyen párti is legyen. *Senki sem lelkesedhetik olyan állapotokért, amikor miniszteri rendeletet végzik a hitközségekben a rendcsinálást.* Olyan ez a mostani helyzet, mint amikor egyszer a szentélyben egy tolongásban elcsúszott s elhunyt egy kajhén s akkor a másik pap fájdalomtól lesújtva előlépett s kesergően reszekető hanggal a következőképpen kezdte: „A tóra törvénye értelmében,

ha halottat találtak s nem tudják a gyilkost, meg kellett mérni, melyik hely fekszik közelebb s annak kell az engesztelő áldozatot hozni, ám, mi, testvéreink *honnán mérjük a területet*, hogy megállapíthassuk a felelősséget? E szavakra, a talmud elbeszélése szerint, (*goi kulom bivchijo*) az összes jelenlevők sírásba törtek ki. — A hitközségi szentélyben előfordult jelen elcsúszásnál is hallgasson el a dac, de csendesdjék el a győzelmi káröröm.

Bárhogyan nézzük a dolgot, abban kell, hogy egyek legyünk: *fejtelenséget, anarchiát senkinek akarhat.* Az előírt szabályzatot tehát be kell tartani s a min. rendelet ellen cselekedni nem lehet, különben felborul minden. Vannak szempontok, amelyek nem lehetnek tekintettel érzelmi momentumokra vagy presztízs-kérdésekre. Erre a legszebb példát nyújtotta *Rabbi Jehajszúa* a talmud elbeszélése szerint, amikor vallási kérdésben meggyőződése ellenére engedelmeskedett a szanhedrin elnökének, *Rabbon Gamliél* rendeletének, amire *Rabbon Gamliél* megölelte s szeretettel mondta: „Mesterem vagy a tudásban s tanítványom az engedelmességben, esküszöm, hogy nem önmagamért, nem családom tekintélye érdekében tettem, hanem csupán azért, hogy ne szaporodjanak a vizsályok Izraelben.” — A miniszteri beavatkozás figyelmeztesse tehát a feleket, hogy *élérkeztek a legvégső határig*, s itt az ideje a megértésnek.

Orthodox hívő zsidóknak nem szabad elfelejteni, hogy megdicsőült gaonjaink, nagy mestereink, *akiknek irányadásától le nem térhetünk*, hatvan évvel ezelőtt a *zsidó vallásosság megerősítésére alapították az orthodox szervezetet* és így annak legyü-

gítési kísérletét, bárhonnán jönné is ilyen próbálkozás, vissza kell utasítani, *nem presztízs okából, hanem a Tórának a hitközségi életben való uralmának biztosítására.* Éppen e szempontból nézve a dolgot, az orthodoxia legértékesebb elemei természetesen azok, akik minél következetesebben akarják megtartani *magánéletükben a szent törvényeket* és az azokból kiágazott szokásokat. De viszont légiüres térben való filozofálgatás volna szem elől veszteni azt a mély zsidó bölcsességet, amely a hitközséget jelentő *„cibir”* szó mássalhangzóit úgy bontja fel: *c*(adikim), *b*(énajnim), *r*(esoim), ami azt jelenti, hogy a hitközségben vannak kifogástalan vallásosságuk (*cadikim*), mérsékeltén vallásosak (*bénajnim*), de — *vallástalanok* (*resoim*) is. Egy dolog azonban magától értetődik és pedig az, amit már annyiszor hangsúlyoztunk: *orthodox hitközségekben a vezetés a vallásos elemet illeti meg*, s vallási kérdésekben a vallástalan elemnek feltétlenül alávetnie kell magát a vallásos réteg felfogásának. Utóbbi nélkül orthodoxiát el sem képzelhetünk.

A pápai eset a nyilvánosság ellenőrzése alá került. Odafigyel az egész orthodoxia. Szélsőségekkel és *kölcsönös áldozatkészség nélkül* nem lehet az egészséges állapotot helyreállítani. A Központi Iroda vezetősége a pápai pártok 6—6 megbízottjával július 15-én értekezletet tartott s szívükre kötötte a *modus vivendi* megalkotását. A delegátusok az Iroda felkérésére, a miniszteri rendelet értelmében alakítandó intézőbizottság személyeire vonatkozóan, előterjesztették javaslatukat. Az Iroda a javaslatok alapján mindkét párt higgadtabb elemeiből

